

שיחת השבוע

חב"ד
כל הלב לכל אחד

יוצא לאור על-ידי
צעירי-אגודת-חב"ד – המרכז
עורך: מנחם ברוד
יו"ר: הרב יוסף-יצחק אהרונוב

ספרים

ט' באב שחל בשבת

מאת הרב צבי כהן
בהוצאת המחבר

ריכוז הלכות ומנהגים לימי בין המצרים, בקביעות שבה תשעה באב חל בשבת. הספר גם מייחד פרק לראש-חודש אלול, שגם הוא חל בשבת. 280 עמ'. טל' 06-192882.

המאסר הראשון

מאת הרב יהושע מונדשיין
בהוצאת קניז'ניקי

בעקבות חשיפת תיק החקירה של בעל התניא, המחבר מגולל את סיפור המאסר, על-פי המסמכים המקוריים. 681 עמ'. טל' 1-700-704120.

הכוח הנשי

מאת פרדי ברוד
בהוצאת חיש

נשים שחוו סיפורי-חיים רווי מסירות-נפש גוללו את סיפוריהן במוסף 'משפחה חסידית' של 'כפר חב"ד'. כאן רוכזו הסיפורים, בעריכה חדשה. 281 עמ'. טל' 1-700-704120.

אתהלך

מאת אהרן מרגלית
בהוצאת המחבר

סיפור של איש רב צלקות, שבגבורה סולל לעצמו ולאחרים דרך לחיים. הספר נהפך לרב-מכר. 484 עמ'. טל' 052-7634422.

זמני השבוע

ירושלים תל-אביב חיפה בארשבע אילת ניו-יורק

7:58	7:16	7:20	7:12	7:19	7:04	כניסת השבת
9:02	8:14	8:20	8:22	8:21	8:19	צאת השבת

תחילת הצום (בת"א): 19:40 • סיום הצום (בת"א): 20:10

289 בתי-חב"ד
לשירותכם *3770
מוקד-חב"ד

כתובת המערכת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840
טל' 072-2770100 • פקס 03-9606169
www.chabad.org.il • chabad@chabad.org.il

אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ולכשרות

נא לשמור על קדושת הגיליון

יום שמבטא את הכאב היהודי

תשעה באב הוא יום הזיכרון הכואב ביותר של העם היהודי, אך הוא גם יום של אמונה וציפייה. מאמינים אנו שמתוך החורבן צומחת הגאולה

זוכרים, מתאבלים ומצפים. רחבת הכותל בליל תשעה באב (צילום: מאיר דהן)

האבל של ימי בין המצרים מגיע עכשיו לשיאו. בימים האלה לא מסתפרים, לא עורכים חתונות, לא מתחילים התחלות חדשות. אלה ימים שבהם אנחנו מתכנסים בתוך עצמנו, ומהרהרים בצרות ובייסורים שפקדו את העם היהודי לדורותיו.

תשעה באב מנקז אליו את כל הצער והכאב שעבר העם היהודי באלפי שנות קיומו. זה יום צום, שבו טין אוכלים ושותים, אין מתרחצים, ואפילו אין מברכים איש את רעהו בשלום.

תשעה באב לדורותיו

חז"ל מציינים חמישה דברים שאירעו ביום זה:

ביום הזה נגזרה הגזרה על בני דור המדבר שלא ייכנסו לארץ-ישראל. זה היה לאחר שהעם התפתה לדברי המרגלים, שהוציאו את דיבת הארץ רעה, ובני-ישראל ישבו לבכות: "לו מתנו בארץ מצרים או במדבר הזה". מאז נקבע הלילה הזה לליל בכי ואבל.

ואכן, ביום הזה חרב בית-המקדש הראשון, בשנת גש"ח (לפני אלפיים וארבע מאות ושלושים ארבע שנים). בתשעה באב נחרב בית-המקדש השני, בשנת גתתכ"ח (לפני אלף ותשע מאות וארבעים וארבע שנים). בעקבות החורבן הזה יצא העם היהודי לגלות שעדיין לא בא קיצה.

חמישים ושתים שנה אחרי החורבן אירע עוד אירוע מכאיב: נפילת ביתר. גם העיר ביתר נפלה בתשעה באב, מתוך טבח נורא בבני העיר. בעקבות נפילתה של ביתר התפזרה גם שארית הפליטה שנותרה בארץ-ישראל.

ביום הזה ביצע המלך הרומאי טורנסרופוס הרשע פעולה שנועדה לבטא סופית את חורבנה של ירושלים - והוא חרש אותה במחרשה והשמיד כל זכר לתפארתה. בכך התקיימה הנבואה הקשה: "ציון שָׁדָה תִּחְרַשׁ".

במשך הדורות קרו עוד אירועים מצערים בתשעה באב, והקשה מכולם - גירוש ספרד.

יום האבל יהיה לחג

על כל האירועים הכואבים הללו אנחנו אבלים בתשעה באב, אך אנו גם זוכרים את דברי חז"ל שבתשעה באב, ביום החורבן, נולד משיח. משמעות הדבר, שמתוך החורבן צומחת הגאולה. מאמינים אנו אמונה שלמה, כי תכלית כל הירידות להוביל אותנו לעלייה הגדולה מכולן.

לכן תשעה באב הוא גם יום של אמונה וציפייה. אין אומרים בו תחנון, משום שאנו יודעים כי עתיד היום הזה להיות יום חג ומועד. מטרתו הפנימית של החורבן לאפשר את הבניין המחודש של הבית השלישי, המפואר פי כמה וכמה.

בימינו אלה, כאשר התממשו כל הסימנים שנתנו הנביאים וחז"ל על ימי 'עקבתא דמשיחא', ברור שאנו קרובים מאוד לגאולה האמיתית והשלמה, שבה ייחפך תשעה באב ליום ששון ושמחה.

כוונת משה תתממש בסוף

לארץ-ישראל. ואכן, אילו היו ממלאים את השליחות כראוי, הייתה הכניסה לארץ-ישראל נעשית כרצונו של משה, ואז זו הייתה כניסה סופית, שאין אחריה גלות.

לזכור את הירידה

אולם מכיוון שבפועל נפרדו המרגלים מדבקותם ומהתאחדותם עם משה רבנו ונפלו ממדרגתם, תושג כוונתו של משה (שהכניסה לארץ תבוא מלמטה, על-ידי עבודת האדם) בדרך קשה יותר, על-ידי הגלות, שמביאה לידי תשובה, ובעקבותיה באה הגאולה.

מכאן יכולים אנו ללמוד, שכאשר עומדים במדרגה עליונה עלולים לחשוב שזה המצב הקבוע ויש ביטחון שהאדם יישאר במדרגה זו. גם בשעה נשגבה זו צריך לזכור את הזמנים החזותיים יותר, כשעוסקים בענייני חולין ומתמודדים עם קשיים וניסיונות, וצריך לקחת כוח לעמוד גם במצבים האלה. כך זוכים למלא את השליחות בעולם - לעשות לו יתברך דירה בתחתונים.

(תורת מנחם כרך מ, עמ' 135)

אמרת השבוע

היתרים לאי-לימוד

בשנת תשמ"א חל ערב תשעה באב בשבת. אף-על-פי-כן ערך הרבי מליובאוויטש התועדות בשבת אחרי-הצהריים, והסביר שאילו לא הייתה נערכת עכשיו התועדות, היה בכך ביטוי בולט של אבלות בפרהסייה, האסורה בשבת.

בסוף התועדות הזכיר הרבי את הדיון המופיע בספרי הפוסקים בדבר אמירת פרקי אבות בשבת זו, ואמר: "אין זה מענייני להכריע בין הרים גבוהים, ולכן בציבור לא יאמרו את הפרק לאחר התפילה וכל אחד ואחד ינהג כפי המסקנה שאליה יגיע מעיונו בספרי ההלכה".

אולם מיד הוסיף הרבי: "אבל שלא יבינו שיש בדבריי הוראה לא ללמוד פרקי אבות. ובכלל, מי שמעוניין בהיתרים לאי-לימוד תורה - שיחפש זאת במקום אחר..."

פתגם חסידי

"לו היינו מאמינים באמת ובתמים בביאת המשיח ובגאולה הקרובה, לא היינו מחזיקים את ה'קיונות' בבינתנו מתשעה באב זה לתשעה באב הבא" (רבי מרדכי מלכוביץ')

מדרגה, ודאי שהיו ממלאים את שליחותם כפי כוונתו של משה, ושום דבר שלילי לא היה מתפתח ממנה.

אך עדיין אין ההסבר מספק. הלוא משה רבנו היה 'רועה נאמן' של עם-ישראל, ובוודאי הכיר את צאן מרעיתו לא רק כפי שבני-ישראל עומדים במדרגה גבוהה של התקרבות והתאחדות איתו, אלא גם כפי שהם במציאות הממשית, שבה עלולות להתרחש ירידות. ואם-כן, מדוע הסכים לשילוח המרגלים?

כניסה מלמטה

הכניסה לארץ-ישראל הייתה יכולה להיות בשתי דרכים: (א) בדרך ניסית, שלמעלה לגמרי מגדרי הטבע, שאז היא באה כגילוי טהור מלמעלה; (ב) בדרך שיש לה אחיזה בדרכי הטבע, שאז היא קשורה עם עבודת האדם.

משה רבנו רצה שהכניסה לארץ תהיה בדרך השנייה, שיש בה המעלה שבעבודת האדם. דרך זו מתחברת יותר עם המציאות של העולם התחתון ואין היא בת-חלוף כמו דבר שנוצר על-ידי גילוי מלמעלה. לכן שלח משה רבנו מרגלים, כדי ליצור אחיזה בדרך הטבע למהלך הכניסה

לקראת הכניסה לארץ-ישראל משה רבנו מגולל לפני בני-ישראל את כל הקורות אותם בארבעים השנים שנדדו במדבר. כשסיפר על בקשת העם ממנו לשלוח מרגלים לתור את הארץ, העיד כי הבקשה נראתה לו חיובית: "וייטב בעיני הדבר". גם בפרשת שלח הקב"ה אומר למשה: "שלח לך", ומפרש רש"י: "לדעתך", כלומר, שזה היה בהסכמתו ולדעתו של משה.

הדבר מעורר שאלה. הלוא על משה נאמר "בכל ביתי נאמן הוא", ואם שילוח המרגלים היה דבר שהוטב בעיניו - איך ייתכן שהוא גרם את התוצאה ההפוכה, עד שבעקבותיו "ויבכו העם בלילה ההוא", באותו ליל תשעה באב, ועד שהקב"ה אמר להם: "אתם בכיתם בכייה לדורות!"?!

רועה נאמן

התשובה טמונה בדברים שמשה רבנו אומר בפסוק שלפני-כן: "ותקרבון אלי כולכם". יש כאן רמז שבני-ישראל עמדו במצב של התקרבות והתאחדות עם משה רבנו. כשהם עומדים במצב כזה אין חשש שמהשליחות תיגרם תוצאה בלתי חיובית. אילו היו המרגלים נשאים באותה

מן המעיין

תשעה באב | מאת הרב אליעזר ברוד

מיעוט האבל

"משנכנס אב ממעטין בשמחה" (תענית ד,ו). כשנכנס חודש אב עם האבלות שבו, "ממעטין בשמחה" - אפשר למעט את האבל על-ידי שמחה, כי על-ידי השמחה זוכים לגאולה.

(רבי חיים מצאנז)

עוף שלא בזמנו

רבי לוי-יצחק מברדיצ'ב הלך בתשעה באב להתרים יהודים לדבר מצווה. נכנס לביתו של עשיר, שהיה מזלזל במצוות, ומצאו מסב עם משפחתו ואוכל עוף. אמר לו רבי לוי-יצחק: אם אתה אוכל את התרנגולים עכשיו, מניין תהיה לך 'כפרה' בערב יום-הכיפורים?...

מגילה קצרת מועד

כל המגילות נכתבות על קלף, חוץ ממגילת איכה, הנקראת מן החומש. לפי שאנו מקוים להיגאל מן הגלות ולהפוך את יום החורבן ליום שמחה, ואילו כתבו את מגילת איכה על קלף היה נראה כאילו אנו מתכוונים חלילה להשתמש בה שנים רבות.

(לבוש)

סיבת הבדידות

"איכה ישבה בדד העיר רבתי עם" (איכה א,א). בעת החורבן היו שנאה, מחלוקת ופירוד לבבות בישראל. זהו שנאמר "איכה ישבה בדד העיר

רבתי עם" - אף-על-פי שזו הייתה 'עיר רבתי עם', שבה חיו בני-אדם רבים, בכליזאת הרגיש כל אחד את עצמו בודד.

(רבי יהושע מקוטנה)

לא למצוא מנוחה

"היא ישבה בגוים לא מצאה מנוח" (איכה א,ג). אומר המדרש: "הא אם מצאה מנוח לא הייתה חוזרת". כלומר, אילו היו בני-ישראל מוצאים מנוחה בין הגוים, לא היו שואפים לשוב לארץ-ישראל.

(עיטורי תורה)

עדיין נזלות הדמעות

"בכו תבכה בלילה ודמעתי על לחיה" (איכה א,ב). אומר המדרש (רבה) שהמילה 'בלילה' רומזת ל"לילה של מרגלים בתשעה באב גרמה להם". הדמעות שהזילו המרגלים במדבר, כשלא רצו להיכנס לארץ-ישראל, אותן הדמעות עצמן עדיין נזלות עכשיו על לחייה. עד היום עדיין אין ליהודים רצון ואהבה לארצנו הקדושה בעוצמה הדרושה.

(רבי יעקב מליטה)

מתלכלכים בשטויות

הגאולה קרבה והולכת, אך בעת ההליכה בדרך מתלכלכים בשטויות. לכן יש צורך להתרחץ ולהחליף את הלבושים.

(לקוטי דיבורים)

ויכוח עם הקב"ה

'החתונה הגדולה באוסטיליה' היא שם דבר בעולם החסידות. היא נערכה בעיר אוסטיליה לפני כמאתיים שנה, ובה השתתפו כמאתיים אדמו"רים מכל רחבי פולין, שבאו לחלוק כבוד לסב החתן, רבי אברהם יהושע השל מאפטה, בעל 'אוהב ישראל'.

חסידי הצדיק מאפטה ביקשו להפוך את החתונה למפגן שיבטא את כבוד התורה והחסידות. הם שיגרו הזמנות לכל חצרות האדמו"רים ורבני הקהילות באזור. בין מקבלי ההזמנות היה גם הצדיק רבי שמחה בונם מפשיסחה, שלאחר פטירת רבו, 'היהודי הקדוש', היה לממשיך דרכו.

דרכו בחסידות עוררה עליו ביקורת מצד חסידויות אחרות. הגיעו הדברים לידי כך שנעשו מאמצים לשכנע את הרבי מאפטה לנדוד את חסידות פשיסחה. לקראת ההתכנסות הגדולה בחתונה גבר החשש שמא במעמד זה תוחרם חסידות פשיסחה.

אף על פי כן החליט רבי שמחה בונם לנסוע לחתונה. אולם אז קם תלמידו רבי מנחם מענדל מקוצק ואמר: "אין לפשיסחה להתנצל או להסביר את עצמה לפני אחרים. אשכב לפני הסוסים ולא אניח לעגלה לנסוע". כשראה שרבו נחוש בדעתו לנסוע, הצהיר: "אם הרבי יסע, חפץ גם אני לנסוע עמו".

רבי שמחה בונם חשש שרבי מנחם מענדל יבטא את קנאותו לכבודו של רבו בלי לחשוש מאיש, ולכן החליט לוותר על הנסיעה ולשגר משלחת בת חמישה חברים: רבי יצחק מאיר מוורשה ('ה'חידושי הרי"ם' מגור) כגדול בתורה; רבי אלכסנדר זושא הכהן, רבה של פלוצק, כחכם; רבי שרגא פיבל, רבה של גריצה, כחסידי; רבי אליעזר בר מגרבוויץ, כדובר; ורבי יששכר דב הורביץ, כעשיר.

המשלחת מפשיסחה באה לאוסטיליה ונבלעה בתוך אלפי האורחים, שבאו מכל רחבי המדינה, ונוכחותה לא הורגשה כלל.

יום החתונה הגיע. הכול היה ערוך בקפידה ובפאר והדר. לפני העמדת החופה נאספו כל האורחים למעמד 'קבלת פנים', שבראשו ישב הצדיק מאפטה, ולצידו עשרות צדיקים מאדמו"רי פולין.

פתח הרבי מאפטה: "יש לי קושיה גדולה. אני מתחבט בה כבר זמן רב, וחשבתי שאולי במעמד גדול זה

יימצא מישהו שיוכל לתרץ אותה". הרבי שטח את השאלה לפני הנוכחים ושקט הושלך בקהל. רבים אימצו את מוחם בניסיון למצוא תשובה והסבר, אך לא עלתה בידם.

בתוך השקט נשמעה לפתע המולה בקצה האולם. זה היה קולו של 'ה'חידושי הרי"ם' שהסביר את תירוצו לקושיה לעומדים לידו. הללו התפלפלו עמו, זה מסכים בתלהבות

וזה מפריך בנחרצות, וכך גדלה ההמולה.

ביקש הצדיק מאפטה לברר את מקור הרעש, ונאמר לו כי עומד שם אברך שתירץ את הקושיה. הצדיק ביקש כי האברך יבוא אליו ויציג את התירוץ. ניסה 'ה'חידושי הרי"ם' להתחמק, אך חברו רבי אלכסנדר זושא הכהן דחק בו ואמר: "לכך נבחרת. גש והשמע את דבריך ברמה".

לומדים גאולה מאת מנחם ברוד

חזון באבל

החורבן והגאולה שזורים זה בזה. הדבר מוצא את ביטויו אפילו בשמה של שבת זו – חזון. היא נקראת כך על שם ההפטרה 'חזון ישעיהו', העוסקת בנבואת החורבן. אולם ידועה אמתו של רבי לוי יצחק מברדיצ'ב, שהשבת נקראת חזון (מלשון מחזה), משום שבה מראים לכל יהודי את בית המקדש השלישי מרחוק. מכאן שהמילה 'חזון' רומזת הן לחורבן הן לגאולה.

מכיוון שאסור לשקוע בעצבות חיפשו גדולי החסידות כל דרך אפשרית, המותרת על פי ההלכה, כדי להביא שמחה של מצווה. במקום להתרכז באבל על החורבן חייבו למלא את הלבבות בכיסופים לגאולה. יש אומרים שאף המנהג ליידות 'בערעלאך' (פירותי בר קוצניים) בתשעה באב נועד להזהיר מפני שקיעת יתר ביוגן ובצער.

'חג' בלתי רצוי

רבי ישראל מרוז'ין היה דוחה מאוד את העצבות והיה מדבר תמיד בגנותה ובשבח השמחה. כשהגיע תשעה באב לא יכלו כמה מחסידיו להרשות לרגשי התוגה והעצב להשתלט עליהם וחיפשו דרכים לשמח את עצמם. הם החליטו להשתעשע בדרך מקורית: מפתח גג של בית המדרש שלשלו חבל ועניבה בקצהו, וכאשר היה מישהו נכנס פנימה היו 'לוכדים' אותו בחבל ומרימים אותו למעלה...

בתוך כך נכנס הצדיק לבית המדרש. העומדים על הגג לא יכלו לזהותו והרימו גם אותו אל על. רק כשכבר היה באוויר זיהו אותו ומיהרו להורידו, רועדים מפני הצפוי להם. כשהורד הצדיק נשא עיניו למרום וקרא: "ריבוננו של עולם, הרי אתה רואה שבניך אינם רוצים ב'חג' הזה; טול אותו אפוא מהם"...

ועוד מסופר על רבי שלמה מקרלין שפעם אחת ביקר בתשעה באב אצל רבנו הזקן בעל התניא. באותם ימים שהה שם גם החסיד הידוע ר' שמואל מונק'ס, שהיה 'חסידי שובב' ושנון. בזמן אמירת הקינות יידה 'בערעלאך' לכל עבר, ובלי כוונה פגע אחד מהם גם ברבי שלמה. הקפיד על כך הצדיק ואמר לרבנו הזקן: "בגלל אברכים כאלה נחרב בית המקדש". רבנו הזקן לא השיבו דבר.

למחרת הציע רבנו הזקן לרבי שלמה לצאת אל היער. הם נכנסו אל פנים היער, ופתאום שמעו ממרחק קול בוכה מרה. הם התקרבו וראו יהודי מקונן על חורבן בית המקדש, וקולו מזעזע את הלב. כשהגיעו אליו ראו שזה ר' שמואל, היושב בתוך קן נמלים, וכולו שקוע באמירת הקינות. הגיב רבי שלמה ואמר: "בגלל אברכים כאלה ייבנה בית המקדש".

תפילה לגאולה

חסידי השתדלו להפוך את הכיוון, ולהעביר בימים אלה את הדגש מהעצב על החורבן לכיסופים לגאולה. אמר כ"ק אדמו"ר הרי"ם: "הכלי לביאת המשיח הוא – אחדות. ובפרט כאשר בני ישראל יתאחדו וכולם ידברו אודות משיח – ימשיכו ברצון השם יתברך את הגאולה השלמה עלי ידי משיח גואל צדק במהרה בימינו" (ספר השיחות תרצ"ו עמ' 033).

הרבי מליובאוויטש הסביר מדוע נהוג בדורות האחרונים להשתמש בפסוק "הושיעה את עמך" לצורך ספירת עשרה למניין. וכך אמר: פעם נהוג היה למנות עשרה למניין בעזרת הפסוק 'ואני ברוב חסדך אבוא ביתך, אשתחוה אל היכל קודשך, בירתך' (ישש בן עשר מילים), אך לאחרונה נהגו לומר את הפסוק 'הושיעה את עמך וברך את נחלתך, ורעם ונשאם עד העולם'. הטעם הוא שבדורות הראשונים בחרו פסוק המתאים לתפילה בבית הכנסת, ואילו בדורות האחרונים, כאשר מתקרבים והולכים לביאת המשיח, הדבר הראשון שאומרים בהתאספנו לבית הכנסת לתפילה, הוא תפילה לגאולה – 'הושיעה את עמך'!

ההסבר הברור והגאוני של 'ה'חידושי הרי"ם' עורר התפעלות אצל כל הנוכחים, אך יותר מכול התפעל הצדיק מאפטה עצמו, שפנה אל האברך ושאל מה שמו ומיהו רבו. 'ה'חידושי הרי"ם' ענה כי הוא תלמידו של רבי שמחה בונם מפשיסחה, ובא עם משלחת מחבריו בהוראת רבו, כדי לכבד את האירוע. הוא קרא לשאר חברי המשלחת הפשיסחאית והציגם לפני הצדיק מאפטה.

באותו רגע נשבר הקרח. סכנת הנידוי שריחפה על חסידות פשיסחה התפוגגה. הכול ראו את הכבוד והחיבה שהפגין הצדיק מאפטה לחסידי פשיסחה, ואחריו איש כבר לא יאמר דבר.

לימים סיפר 'ה'חידושי הרי"ם' על אותה חתונה מתוך הבעת הערצה רבה לקדושתו של הרבי מאפטה, ואמר כי לא שמע מעולם דברי תורה כמו אלה שקלחו אז מפי הצדיק מאפטה. רגעי השיא באותו מעמד היו כאשר הצדיק מאפטה קם לפתע על רגליו ואמר:

"המדרש אומר כי יש ויכוח בין כנסת ישראל לקב"ה. בני ישראל אומרים 'השיבנו ה' אליך (תחילה, ואחר כך) ונשובה', ואילו הקב"ה אומר 'שובו אליי (תחילה, ואז) ואשובה אליכם'".

הרים הצדיק מאפטה את קולו וזעק: "ואני אומר, ודאי שישאל צודקים! הלוא ברוב טרדותיהם בעולם הזה, כאשר אחד סובל ממחלה חלילה, יהודי שני נאבק להשיג פרנסה וכך הלאה, כיצד אפשר לצפות מהם שיכולו לעשות תשובה קודם?!..."

והצדיק המשיך: "גם דוד המלך מסכים עמי, שהרי אמר 'הלא אתה תשוב תחיינו' – תחילה אתה תעניק לנו מנוחה וחיים, ואז נוכל לשוב, ולכן 'הראנו ה' חסדך וישעך תיתן לנו'".

כאן הפסיק הצדיק לרגע ואחר אמר: "אחרי שאמרתי את דבריי וגם דוד המלך מסכים עמי, הבה נשמע מה יאמר ה'". וכמו בחזיון קודש הטה את ראשו אל השולחן כשומע, ואחר כך הרים את ראשו ואמר:

"אומר לכם מה השם יתברך אומר. גם הוא מצדיק את בני ישראל בטענתם כי אין להם הכוח לשוב. הלוא נאמר 'כי יבר שלום אל עמו', אך עם זה הקב"ה מבקש שלכל הפחות מכאן ולהבא יקבלו עליהם היהודים להיות טובים (כהמשך הפסוק) 'ואל ישובו לכסלה'".

בספרו זאת אמר 'ה'חידושי הרי"ם', כי באותה שעה נראה היה הצדיק מאפטה כשומע ממש את הדברים מהשם יתברך.

בר־מצווה מאוחרת ליד הכותל

לקחו אותנו, בשירה ובריקודים, לרחבת הכותל, שם הנחנו תפילין ועלינו לתורה. ראיתי הרבה בחיי, אבל זה היה הרגע המרגש ביותר. אי אפשר לתאר את האווירה."

הם התעטפו בטלית, הניחו תפילין, עצמו את עיניהם וקראו 'שמע ישראל' בקול רועד מהתרגשות. צופה זר במחזה לא היה מעלה על דעתו כי היהודים המבוגרים, העומדים ברחבת הכותל המערבי, חוגגים עכשיו בר־מצווה, באיחור של יותר מיובל שנים.

בשם המיליונים

בסעודת המצווה, בישיבת 'אש התורה' הסמוכה, הצליח רוזנברג לרגש את ניצולי השואה, בנאום יוצא־דופן, כנציג החוגגים. "נענית להשתתף בבר־המצווה המאוחרת שלי, לא למעני ולמען בני משפחתי, אלא למען חבריי מילדות, שלא זכו להגיע למעמד הזה, ולמען מיליון וחצי ילדי ישראל שלא זכו לכך. אני מרגיש שנשמותיהם מרחפות כאן, מעל ראשינו", הכריז.

אחד מחתני בר־המצווה הוא פיני רוזנברג (82), תושב גבעתיים. "יש לנו בעיר מועדון לניצולי השואה, שבו אנו מתאספים מדי שבועיים, שותים קפה ומחליפים חוויות אישיות", מספר רוזנברג. "לפני כמה חודשים שאל אותי אחד הממונים אם חגגתי בר־מצווה והשבתי בשלילה. כשמלאו לי שלושי־עשרה השתוללה מלחמת־העולם השנייה, ולא היה לנו בית־כנסת ולא ספר־תורה".

הרגע המרגש בחיים

כך נולד הרעיון לחגוג לניצולי השואה האלה בר־מצווה בגבעתיים. ואז נודע למארגנים שבכותל נערכים לחגיגת בר־מצווה המונית לניצולי שואה מכל רחבי הארץ. בהחלטה משותפת החליטו להצטרף לאירוע הגדול. "באו קרוב למאתיים ניצולי שואה. כל אחד וסיפורו, כל אחד והצלחת הקשה שהוא נושא מתקופת השואה", מתאר רוזנברג את היום המרגש.

"את היום פתחנו בביקור במנהרות הכותל", מוסיף רוזנברג ומספר. "כשיצאנו משם המתינה לנו קבוצת קצינים. הם הצדיעו לנו ולאחר־מכן

עיניהם של ניצולי השואה דמעו מהתרגשות. הם, שעברו סבל לא־יתואר במחנות וניצלו בניסיון ניסים ביד ההשגחה, לא חלמו שאי־פעם יחגגו להם בר־מצווה. למקצתם, שהתרחקו מהמסורת במרוצת השנים, זו הייתה הפעם הראשונה של שהניחו תפילין. "הייתה באירוע אווירה של התרוממות הנפש", הוא מתאר.

עין חיובית

רוזנברג נולד בפולין להורים חסידי קרלין־סטולין. כשפרצה המלחמה היה בן עשר, ונמלט עם בני משפחתו לרוסיה, ובכך ניצלו חייו. הוא בילה חצי

פינת ההלכה

מאת הרב יוסף גינזבורג, רב אזורי עומר

מלאכה בתשעה באב

שאלה: האם מותר לתקן תיקונים דחופים בבית ביום תשעה באב?

תשובה: יום תשעה באב אין בו קדושה, והסיבה למניעת מלאכה היא רק כדי שהאדם לא יסיח את דעתו מן האבלות. לכן בראש ובראשונה יש להימנע משיחה יתרה, שחוק וקלות־ראש.

שנינו במשנה: "מקום שנהגו לעשות מלאכה בתשעה באב - עושין, ומקום שנהגו שלא לעשות - אין עושין. ובכל מקום - תלמיד־חכמים בטליו", וסיימו: "לעולם יעשה כל אדם עצמו תלמיד־חכם". וכתב הבית־יוסף: "מנהג פשוט היה בספרד שלא לעשות מלאכה בתשעה באב, וכן מנהג כל ישראל בכל מקום ששמענו שמעם". אבל מלאכת 'דבר האבד' מותרת, כדרך שאמרו בחול־המועד. כמרוכן אין מציעים את המיטות ואין מנקים את הבית קודם חצות היום (בת"א: 12:47).

נמנעים מכל מלאכה שיש בה שיהיו קצת. לכן תיקון בגד, חשמל, מכשירים ואינסטלציה (אלא במקרה של נזילה, סתימת ביוב או הפסקת חשמל) יידחה עד אחרי חצות היום.

פותחים חנויות של מזון וקונים בהן גם לפני חצות. מותר לעשות מלאכה עלידי גוי, אבל לא בדבר גלוי ומפורסם, ככניין וכיוצא בו.

אמרו חז"ל, ונפסק להלכה: "כל העושה מלאכה בתשעה באב, אינו רואה סימן ברכה מאותה מלאכה" (שמה שמרוויח בה, מפסיד כנגד זה ממקום אחר). ופירשו האחרונים, שהכוונה אפילו במקום שנהגו לעשות מלאכה, ואפילו אחרי חצות היום. ולכן אף שאחרי חצות מותר לעסוק במסחר ובמלאכה, מומלץ למעט בזה ככל האפשר.

ואמרו חז"ל: "כל המתאבל על ירושלים, זוכה ורואה בשמחתה".

מקורות: פסחים נ"נה. ב"י סימן תקנד. שו"ע שם ס"ב וא"ך, רמ"א ונו"כ מש"ב, ערו"ש ופסקי תשובות שם. ילקוט יוסף ח"ה עמ' 586. וראה שו"ע אדה"ז ר"ס רנא.

ניצולי השואה בכותל (צילום: הקרן למורשת הכותל)

שנה בסיביר, בעקבות עלילות של השלטונות, ולאחר־מכן ניסה לעלות לישראל, אך הצליח לממש את שאיפתו רק לאחר מסע מפרך. בארץ עבד בסלילת כבישים ובהמשך נעשה מדרך טיולים.

תופתעו, אבל גם כיום, בהיותו בן 82, הוא ממשיך בתפקידו. "הגיל? זה רק מוסיף לי סיפוק וכוחות נפש", הוא אומר בפשטות, ומסיים: "ראיתי את השואה, ראיתי מחזות קשים, וחוויתי את ייסורי הגלות - ולכן אני יודע להעריך את מה שיש לנו כיום. יש הרבה להעריך, צריך פשוט להסתכל בעין חיובית".

מעוביין לקנות ספרי תורה פסוליים
(גם מיועדים לגבייה)
וכן כלי כסף, רימונים לס"ת, כתר, אצבעות, מגילות אסתר פסולות ועוד...
052-9772525

גפן בסד
החברה החרדית לניטוח ולפינוסים
077-444-7777

חדש: סודות הגאולה
כל מה שצריך לדעת על הגאולה וביאת המשיח
ספר מרתק, מאיר עיניים, כתוב בסגנון קולח ובהיר, ניקוד מלא
טל' **1-700-704120**

ט"ו באב - יום סגולה לזיווגים
ביום שישי - ט"ו באב, 3/8/12
יעלה האדמו"ר רבי יחיאל אבוחצירא שליט"א לעמוקה ויעתיר ויזכיר ברוב-עם את שמות מעוכבי השידוך, לזיווג הגון בקרוב
למסירת שמות ולתרומות חייגו עכשיו:
יד לאחים 1800-620-640
שמות ניתן להעביר עד יום ו' ט"ו באב בשעה 12:00

בסופו של דבר... הילודה
היא שתכריע את קיומנו כמדינה יהודית
תראוה לאגודת "אפרת" משיגה יצ"ח בה **הקפה נצחית**
צעות אלפי תיוקות כבר הוצלנו, **02-5454500**
בצרתך וכל אהציון ואתו! **www.efrat.org.il**